

İNTERNETİ DOĞRU KULLANIYOR MUYUZ? İNTERNET BAĞIMLISI MIYIZ? ÇOCUKLARIMIZ VE GENÇLERİMİZ RİSK ALTINDA MI?

Araş. Gör. Nursel YALÇIN

Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi
Bilgisayar Eğitimi Bölümü
nyalcin@gazi.edu.tr

ÖZET

İnternet Teknolojisi bir mucizevi buluştur. Artık bilgisayar ve internet insanlık için vazgeçilemez bir ihtiyaç haline almaktadır. İnternet kullanımının giderek artması, sınırsız, denetimsiz ve yasaksız her türlü bilgiye veya kişilere erişimin kolaylığı, çok olumlu gelişmelerin yanında bazı önemli ama olumsuz neticelerin doğmasına da sebep olabilmektedir. Bilgisayar oyunu, internet gezintileri, çocukları, gençleri sosyal hayattan giderek uzaklaştırmaktadır. Bu nedenle bu makalede internet kullanımının, kültürel özelliklerimiz dikkate alınarak; birey ve sosyal bağlantılar üzerindeki rolü ve gelecekteki olası etkileri üzerinde durulmuştur. İnternet bağımlılığı belirtilmiş, çocuklarımızın ve gençlerimizin interneti doğru(bilinçli) kullanma gereklilikleri açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler:internet, internet bağımlılığı, İnternet Kafeler

ABSTRACT

It is a miraculous invention the Internet Technology. It has been a necessity for humankind computer and internet any more It is a useful progress because of the Increase of internet usage which is unlimited, uncontrolled and uninhibited and easiness which arrival all sorts of to informations or persons But this state can cause to some important negative results too. The Computer games, the internet explores is gradually estrange from social life the children and youngs. In this paper has been mentioned to in future probable effects of internet usage and its role in individual and social relations by takes into consideration our culturel properties. It has been determined the internet dependence and it has been explained what are necessities of conccious internet usage of our children and youngs.

Key words: internet, internet dependence, internet cafes

GİRİŞ

İnternet, bir bilgi paylaşım ağıdır. Bilgi paylaşımın kolay tüketilebilir olması çok olumlu gelişmelerin yanında bazı önemli ama olumsuz neticelerin

doğmasına da sebep olmuştur. Bu ağ hemen herkes tarafından kullanılmakta ve kullanıcılar için sınırsız bir erişim mümkün olmaktadır. Her türlü bilgiye anında ulaşılabilir. Öyle ki modern çağda ve bilgi toplumu çağında bu artık neredeyse bir gereklilik haline almıştır. Amerika da yapılan bir araştırmada internet kullanımının her yıl yaklaşık %40 oranında arttığı tespit edilmiştir. Evinde kendine ait bir bilgisayarı olup da bütün gününü ekran başında geçiren gençler kolay arkadaş edinemiyorlar[5]. Zamanla asosyal ve problemlili bireyler haline geliyorlar. Bilgisayar-İnternet kültürüne yabancı olduğumuz için, birçok ekonomik, sosyal sıkıntılara sebep oluyor. Gazetelerde zaman zaman bununla ilgili haberler okuyoruz[1].Bu olumsuzluklara bakıp, bilgisayarı kaldırmak yerine, olumsuzlukları ortadan kaldırmak gerekir; bunun için de gençlerimizi bilinçlendirmeliyiz

İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE ÇOCUKLARIMIZIN DOĞRU İNTERNET KULLANIMI

İnternetin sosyal yönden oluşturduğu olumsuzluklar neticesinde toplumdan bireyin yalıtılması, yalnızlık hissi ve depresyon gibi bazı sonuçlara sebep olduğu yapılan bir takım araştırmalarla belirlenmiştir.

Toplum ilişkilerinde zayıflama, yakın arkadaş ve akraba ilişkilerinde azalma gibi bir takım olumsuz etkilerin de olduğu bu araştırmalarla saptanmıştır. Diğer taraftan “internet bağımlılığı” adı verilen yeni bir ifadeyle internetin olumsuz yanlarından birinin de insanın ruh sağlığını bozan etkileri olduğu da belirtilmiştir. Öyleyse nedir bu “internet bağımlılığı” denilen kavramın belirtileri?

Bir çok uzmanın ortak görüşü olarak; bilgisayar başında, internete bağlı olarak, gereğinden fazla zaman geçirme problemi şeklinde tanımlanan internet bağımlılığının belirtileri şu şekilde gösterilmiştir[2].

- Her gün İnternet'e bağlanmak, bağlı iken zamanın farkında olmamak, sorulduğunda ise inkar etmek veya yalan söylemek. Bilgisayarın başında bu kadar fazla zaman geçirildiği için suçluluk duyma ve büyük bir zevk alma arasında gidip gelmek.

- Herkese mail adresi, ICQ numarası, sohbet odası adları vs. vermek veya dağıtmaya çalışmak.
- İnternet dışı uğraşlara ilginin kaybolması. Bilgisayardan uzak kalındığında canın bilgisayar çekmesi ve sınırlılık halleri. E-postada bir şey var mı diye bakmak için aşırı bir istek duymak.
- Sosyal faaliyetlerde azalma, dostları tarafından anlaşılammaya duygusu, spor faaliyetlerinden uzaklaşma ve kondisyon kaybı
- İş verimliliğinin düşmesi, sürekli uykusuz kalma ve yorgunluk
- Alışverişlerin İnternet üzerinden yapılması
- Aile fertlerine yeterli zamanı ayıramama nedeni ile aile bağlarının zayıflaması
- Günlük yaşamdaki diğer iş ve kişilerin, çevrimiçi yaşama engel olduğu düşüncesi
- Bilgisayar kullanımı nedeniyle eşler arasında anlaşmazlık ve sorun çıkması, insanlarla İnternet üzerinden konuşmayı yüz yüze konuşmaktan daha kolay bulmak

Bu belirtileri gösteren kişilerin dikkatli olmaları gerektiğini belirten uzmanlar, bu sorunların kişinin yapmakta olduğu iş, çalışma ortamı, yaşı, öğrenim düzeyi, kullanım gerekleri ve düzeyi göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar[1]. İnternet üzerinde harcanılan zaman haftada 18 saati geçiyorsa “İnternet bağımlılığı” riski taşıyan insanlar grubunda olunabilmektedir[7].

İnternet bağımlılığının nedenleri nelerdir?

Bağımlılığı oluşturan; bilgisayar, İnternet ve sanal dünyanın karşı konulmaz çekiçiliğidir. İnternet kafeler bu olanakların tümünü birden kişilere sunularak bağımlılığı mekansal bir temele taşımaktadır[6]. Kent yaşamı sosyal bağlantıların azalmasıyla kendini göstermektedir ve bu ortamda sosyal bağlar kolaylıkla kurulamamaktadır. Ancak yapılan araştırmalarda; insanların sosyal bağlantılarını İnternet üzerinden kurmaya çalışmaları, yabancılarla kolaylıkla İletişim içinde bulunmaları; insanların sınır tanımadan, özgürce düşüncelerini, duygularını ifade edebilmeleri; kendilerini göstermek istedikleri yönlerini abartarak gösterebilmeleri; İnternet üzerindeki paylaşma ortamlarında diğerlerini gözetleme fırsatının olması bağımlılığın nedenleri olarak gösterilmiştir. İnternette istenilen her anda bütün bilgilere, kişilere, oyunlara sınır ve yasak tanımadan kolay ulaşılabilir olmak sosyalleşme ihtiyacında İnternet’i çekici kılan unsurlardan birkaçıdır[2].

İnternetin eğlence amacıyla kullanımında önemli risk faktörlerinden birisi de İnternette pornografik materyallere sınırsız ve denetimsiz ulaşımın mümkün

olmasıdır. Erken yaşlarda pornografik görüntülere maruz kalmak, çocukların duygusal ve cinsel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle, İnternet kullanım güvenliği ve denetimi konusunda bilgili olmayan ebeveynlerin çocukları için bu bir risk faktörüdür. Ayrıca çocuk ve gençlerin İnternetteki radikal nefret gruplarına rahatça ulaşmaktan satın almaya kadar her türlü işlemi İnternet üzerinden yapabilmeleri önemli bir risk faktörüdür. Bu nedenle ailenin İnternet kullanımında çocukla işbirliği yapması ve yararlı kullanımı teşvik ederek bir denetim sistemi oluşturması, kötü kullanımı önlemek açısından gereklidir. Araştırmalar, İnternet kullanıcılarının yaklaşık %80’ini genç erkeklerin oluşturduğunu ve özellikle bu grubun pornografik görüntülerin yayınladığı sitelerde çok uzun zaman harcadıklarını göstermektedir. Bu tür alışkanlıkların İnternet bağımlılığında en önemli etken olduğu bilinmektedir. İnternet kafeler tüm dünyada giderek kendi başına bir sektör haline gelmiş ve hızla yayılmaya başlamıştır. Ancak İnternet kafelerin yaygınlık kazanması bu kafelerde erişilen içeriğin kontrol sorununu da beraberinde getirmiştir. İnternet kafeler sadece çevrimiçi problemlerin değil aynı zamanda mekansal bir takım problemleri de beraberinde getirmiştir. Kontrolsüz bir şekilde İnternet ortamında dolaşan çocuğun karşısına pornografi, uyuşturucu, alkol, hırsızlık veya yasadışı örgütlere ait siteler çıkabilmektedir. Öyleki bu siteler özellikle küçük yaşta çocuklar için ciddi sorunlar oluşturabilmektedir. Ayrıca sanal ortamda yapılan sohbetler çocuk için tehlikeli durumlar yaratabilmektedir[3].

Bu yaygın kullanım insan organizmasının gelişiminde, toplumsal ve psikolojik dengesinde olumsuz etkiler de doğurabilmektedir. Yetişkinlerin yanı sıra çocukların da İnternet bağımlılığı geliştirmeleri, denetimsiz kullanımda kendileri için zararlı olabilecek sitelere girip ruhsal açıdan etkilenmeleri de olası risklerdendir. . Gelecekteki ruhsal yaşamlarını olumsuz etkileyecek bu bilgi bombardımanından çocukları koruyacak yasal düzenlemeler ise henüz hiçbir ülkede yapılmamıştır. Özellikle 16 yaşın altındaki çocukların henüz olgunlaşmamış olduklarından dolayı kolay etkilenabilmektedirler. Özümsemeye henüz hazır olmadıkları, herhangi bir konuda aldıkları bilgileri nasıl değerlendireceklerini bilemezler ve bu onların duygu, bilinç ve davranış düzeyinde olumsuz etkiler yaratabilir. Dolayısıyla ailenin denetimi tek sağlıklı yol gibi görünmektedir[3]

Bir çok aile çocuklarına iyi bir eğitim fırsatı sağlamak ve onları modern bilgi toplumuna hazırlamak amacıyla evlerine bilgisayar ve İnternet bağlantıları

Ancak buna paralel olarak pek çok aile bilgisayar ve internetin çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ile ilgili olarak yoğun kaygılar yaşamaktadırlar[3].

Bilginin paylaşımı ve iletişimi konusunda, yeni ufuklar açan internet, yerinde kullanılmadığı durumlarda tehlikeli bir silaha dönüşebilmektedir. Son yıllarda hızla çoğalan internet kafelerde, mevzuat ve denetim eksikliğinden dolayı belli bir standart oluşturulmadığından, söz konusu işletmeler modern bir tesisten çok, olabildiğince sağlıksız şartların hüküm sürdüğü mekanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, doğru dürüst bir internet kültürümüz oluşmamış; bunun için de istenilen fayda tam sağlanamamaktadır. Çeşitli kampanyalarla, etkinliklerle internet kültürü verilerek gençler faydalı alanlara yönlendirilmelidir[1].. Ebeveynler, Web'in çocukları için yeni eğitim fırsatları sunan heyecan verici bir dünya olduklarını düşündükleri için ilk başta evlerinde Internet bağlantısı olmasına sıcak bakmışlardır. Ancak çoğu ebeveyn, çocuklarının Internet'i ev ödevleri veya araştırma için kullanmadığını fark etmiştir. Bunun yerine, çocuklar arkadaşlarıyla anlık ileti gönderip alarak, çevrimiçi oyunlar oynayarak veya sohbet odalarında yabancılarla konuşarak saatler geçirmeye başlamıştır. Internet bağlantılı bilgisayarları olan bu çocuk ya da gençlerin genellikle ne yaptıkları da denetim altında değildir. Burada ailenin çocuklarıyla yakın ilişki içinde olması ve anne-babaların da bilgisayar kullanımını bilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü, bütün dünyada kabul gören yaklaşım, en iyi denetimin ailede gerçekleşeceği şeklindedir. Çocuklara doğru kuralları öğretmek de, başta anne-babaya düşmektedir.

Ebeveynlerin İnternetle ilgili alacağı önlemler şunlardır[4]

- Çocukların da katkısıyla Internet ev kuralları listesi oluşturmak. Bu listede sınırların dışında kalan site türleri, Internet'e erişim saatleri ve sohbet odası iletişimini de içeren çevrimiçi iletişimle ilgili olarak uyulması gereken kurallar da bulunmalı.
- Internet'e bağlı olan bilgisayarları, açık bir alanda ve çocukların yatak odalarının dışında tutmak.
- Ebeveynlerin diğer arkadaşları ve etkinlikleri hakkında konuştukları gibi, çocuklarla çevrimiçi arkadaşları ve etkinlikleri hakkında konuşmak.
- Çocuklarınızın yabancılarla konuşmalarını engellemek için, anlık ileti listeleri hakkında konuşmak.
- Ebeveyn gözetiminin yerine geçecek değil onu bütünleyecek Internet filtreleme araçlarını araştırmak.
- Çocukların hangi sohbet odalarını ya da ileti panolarını ziyaret ettiğini ve çevrimiçi ortamda kimlerle konuştuğunu öğrenmek. Onları izlenen

sohbet odalarını kullanmaya teşvik etmek ve genel sohbet odası alanlarında kalmaları için ısrar etmek.

- Çevrimiçi ortamda edindikleri arkadaşlarla asla gerçek yaşamda buluşmayı kabul etmemeleri konusunda ısrar etmek.
- Çocuklarla e-posta, sohbet odası ya da anlık ileti kullanırken, kayıt formu ve kişisel profil doldurmak ve çevrimiçi yarışmalara girmek için izniniz olmaksızın asla kişisel bilgiler vermemelerini öğretmek.
- Çocuklara, izinleri olmaksızın program, müzik ya da dosya yüklememeyi öğretmek. Web'de dosya paylaşırken, metin, görüntü ya da çizim alırken telif hakkı yasalarını çiğneyebilir ve yasadışı duruma düşebilirler.
- Çocukları, çevrimiçi ortamda kendilerini rahatsız ya da tehdit altında hissettiren bir şey ya da bir kişi olduğunda size iletmeleri için teşvik etmek. Sakin olmak ve çocuklara bu türden şeyleri size ilettiklerinde bir sorunla karşılaşmayacaklarını anımsatmak.Çevrimiçi problemlere karşı bilgilenmek.
- Çocuklarla çevrimiçi yetişkin içeriği ve pornografi hakkında konuşmak ve onları sağlık ve cinsellikle ilgili olumlu sitelere yönlendirmek.
- Onları istenmeyen postalardan korumak. Çocuklara çevrimiçi ortamda e-posta adreslerini vermemelerini, istenmeyen postalara yanıt vermemelerini ve e-posta filtresi kullanmalarını anlatmak.
- Çocukların sık ziyaret ettiği Web sitelerini öğrenmek. Çocukların saldırgan içerik taşıyan siteleri ziyaret etmemesini ya da kişisel bilgilerini ya da fotoğraflarını kimseye iletmemelerini sağlamak.
- Çocuklara sorumlu, ahlaki çevrimiçi davranışları öğretmek. Internet'i, dedikodu yaymak, tacizde bulunmak ya da başkalarına tehditler yöneltmek için kullanmamaları gerektiğini anlatmak.
- Çocukların çevrimiçi ticari işlemler yapmadan önce sizden onay almalarını sağlamak.
- Çocuklarla çevrimiçi kumarı ve olası risklerini tartışmak. Çevrimiçi kumar oynamalarının yasadışı olduğunu anımsatmak.

SONUÇLAR

Ülkemizde internet kullanımı, yetişkinler ve özellikle çocuklar arasında hızla yaygınlaşırken, güvenliği olmayan bir ağın, çocuklarımızı istenmeyen yönlere itmemesi için, zaman kaybetmeden gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Çocuklarımız ister Internet konusunda deneyimsiz isterse birer bilgisayar kurdu olsunlar, onların büyürken geçtikleri farklı yaşlardaki ve yaşamlarının çeşitli dönemlerindeki Internet kullanımını yönlendirebilmek onların sağlıklı gelişimleri açısından çok önemlidir. Bu yüzden öncelikle ebeveynlerin çok dikkatli ve denetimli olmaları

gerekmektedir. İnternetin olumsuz etkilerini aza indirmek için kamuoyu ve ebeveynler bilinçlendirilmelidir. İnternetin yararlı bir iletişim aracı halinde kullanılması için özellikle eğitim kurumlarında bu konular yeniden gözden geçirilmelidir. İnternet kafelerin sağlıklı mekan olmaları sağlanmalıdır. Bu ortamlarda mutlaka denetim olmalıdır. İnternet kafeleri işletenlerin olabilecek olası problemlere karşı oldukça duyarlı olmaları gerekmektedir. Bu ortamlar Sadece kar amacı güden bir ticari kuruluş olmamalıdır. Bu işletme sahiplerinin özellikle çocuklarımıza yönelik doğru ve etkili disiplinleri kullanacak, onları yanlış davranışlara karşı olumlu bir şekilde uyaracak, sağlıklı ve bilinçli gençlerin çoğalmasına yardımcı olabilecek düzeyde eğitilmiş kişilerin olması önemlidir. Ailelerin çocuklarının internet kullanımlarını bilinçli bir şekilde takip etmeleri onların sağlıklı birey olarak gelişimleri için oldukça önemlidir. Bu durum aynı zamanda ailelerinde bu çağ mucizesi internet hakkında oldukça bilinçli olmalarını gerektirir. Aksi takdirde internet başında gereksiz fazla zaman geçirme hem fiziksel hem de ruhsal bir takım olumsuz etkilere sebep olacaktır. Eğer çocuklarımız eğitim(okul, çocuk esirgeme ve sosyal hizmetler kurumu, v.s. gibi) ortamlarında da internet imkanı buluyorlarsa aynı derece de sorumluluklar eğitimcilere, yöneticilere, devlete ve yine ebeveynlere kalmaktadır. İnterneti kötü amaçlarla kullanan kişilerin insanlar ve özellikle çocuklar üzerinde yol açtığı tahribat, son yıllarda, bir dizi araştırmanın da konusu olmuştur. Bir internet kullanıcısı olarak bize düşen en büyük görev ise bilinçli bir kullanıcı olmak. Ölçüyü kaçırmamak gerekiyor, internette gezinmek çok güzel ancak bağımlısı olmak ise çok zararlı. Bu da internetin faydalı yönlerinin yanında zararlı yan etkilerinin olabildiğini göstermektedir. Toplum olarak interneti doğru kullanma bilincimiz mutlaka oluşmalıdır. Aksi takdirde çocuklarımız olumsuz cinsel bilgiler, şiddet davranışları, alkol ve sigara alışkanlıkları, kumar, sağlıksız beslenme alışkanlıkları gibi istenilmeyen alışkanlıklar edinebilirler. Özellikle bilgisayar önünde uzun süreler harcanması gelişim çağında olan çocuklarda duruş ve oturuş pozisyonlarına bağlı olarak iskelet-kas sisteminde hasarlara, görme problemlerine, elektromanyetik radyasyon problemlerine, yaratıcı ve zihinsel gelişim risklerine, dil becerilerinde gerilemeye ve bazı çocuklarda epilepsi nöbetlerine ayrıca okumaya dayalı akademik başarıda düşmeye, beyin gelişiminde problemlere sosyal gelişimde olumsuzluklara da neden olabilmektedir[3,8].

KAYNAKLAR

- [1]“Çocuklar ve İnternet”, http://bizimsahife.net/Mehmet_Oruc/Huzurun_Kaynagi_Aile/Bolum4_ailede_cocugun_onemi/hkaile_cocuklar_ve_internet.htm
- [2] Cengizhan, C., “Bilgisayar ve İnternet Bağımlılığı (Araştırmalar)”, Niğde Eğitim Fakültesi <http://egitim.nigde.edu.tr/articles.php?lng=tr&pg=340>
- [3] Arnas Aktaş, Y., “3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi”, <http://www.tojet.net/articles/449.doc>
- [4] “13-17 yaş grubundaki çocuklar için çevrimiçi güvenlik ipuçları”, <http://www.microsoft.com/turkiye/athome/security/children/kidtips13-17.msp>
- [5] İnternetin Sosyal Etkileri “En Liberal Oyuncak İnternet”, <http://mail.baskent.edu.tr/~20093505/mis/proje.doc>
- [6] Yıldız, M. C. Ve Bölükbaş, K., “İnternet Kafeler, Gençlik ve Sosyal Sapma”, <http://www.felsefe.gen.tr/sosyalsapma.asp>
- [7]“Eyvah! Çocuğum İnternette”, <http://zaferdergisi.com/print/?makale=803>
- [8] Healy, J. M., “Bağlantı Doğru mu? Bilgisayarlar Çocuklarımız Olumlu ve Olumsuz Yönden Nasıl Etkiliyor?”, İstanbul, s:121-134.,1999